

RIL 107-2012

**Rakennusten veden- ja kosteudeneristysohjeet
-julkistamisseminaari 13.11.2012**

Julkaisun tavoitteet ja yleiset periaatteet

Pekka Laamanen

14.11.2012

1

RIL 107-2012

- Julkaisu sisältää veden- ja kosteudeneristyksen toiminnalliset, rakenteelliset ja työhön liittyvät ohjeet sekä tuotteilta ja tarvikkeilta edellytettävät ominaisuudet.
- Julkaisussa esitettyjen ohjeiden ja suositusten tavoitteena on parantaa veden- ja kosteudeneristykseen liittyvän suunnittelun, toteutuksen ja ylläpidon laatutasoa.
- RIL 107 -2012 (219 s.) korvaa RIL 107-2000 (211 s.) ja uuden ohjeen käyttöönottoa suositellaan välittömästi. Aikaisemmat julkaisut ovat ilmestyneet 1976 (73 s.), 1981(81 s.) ja 1989 (75 s).

1. Kosteusteknisen suunnittelun, toteutuksen ja ylläpidon yleisohjeet
  2. Rakenteiden ilmatiiveys ja suojaus sisäilman kosteudelta
  3. Maanvastaiset rakenteet
  4. Ulkoseinät
  5. Yläpohjat
  6. Pihakannet, terassit ja parvekkeet
  7. Rakennuksen sisäpuoliset vedeneristykset
  8. Veden- ja kosteudeneristettyjen rakenteiden ja tilojen korjaaminen
- Luettavuutta on parannettu väliotsikointia lisäämällä
  - Rakennusfysiikkaosio on jätetty kirjan alusta pois sisällytettäväksi RIL:n tulevaan rakennusfysiikan käsikirjaan
  - Uusi julkaisu ei sisällä enää liitettä C2, Kosteus määräykset ja ohjeet

RIL 107-2012 päivityksen haasteita

Ilmasto muuttuu

- Ääri-ilmiöt
- Talvet märkiä ja sateisia tai kylmiä ja lumisia
- Kesät kuumia tai sateisia
- Myrskyjä ja rankkasateita

Energiamääräysten muutokset

Uudet materiaalit ja rakennetyypit

- Rakenteiden vikasietoisuuden parantaminen varsinkin vaipparakenteiden osalta:
  - Ulkoseinien vuotovesien ulosohjaus ja kuivumiskyky
  - Vesikattojen tuuletus ja aluskatteet
- Höyryn- sekä ilmansulkujen ja tuulensuojien parantaminen:
  - Vaipparakenteiden kosteusfysiikka
  - Rakennuksen energiatalous
  - Vaipparakenteiden epäpuhtauksien hallinta
- Materiaalien EN-standardoinnin ja tuotehyväksynnän huomioiminen

” Suunnittelussa ja toteutuksessa voidaan käyttää julkaisun ohjeista poikkeavia ratkaisuja, mikäli ratkaisu on tutkimuslaitoksissa ja käytännön dokumentoiduilla kokeilla toimivaksi osoitettu niin, että rakenne tai ratkaisu kokonaisuutena (liitoksineen ja eri materiaalien yhtymäkohdissa) toimii luotettavasti suunnitellulla tavalla.”

RIL 107-2012

**Rakennusten veden- ja kosteudeneristysohjeet
-julkistamisseminaari 13.11.2012**

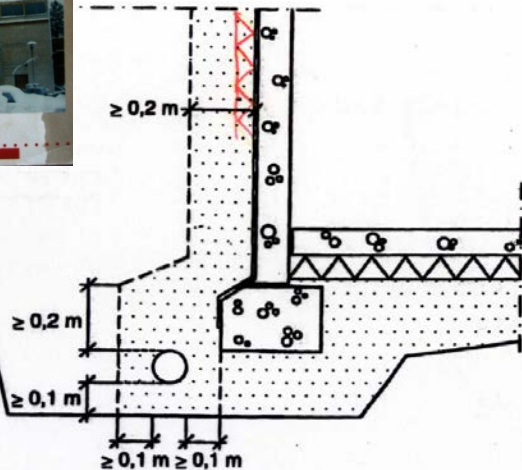
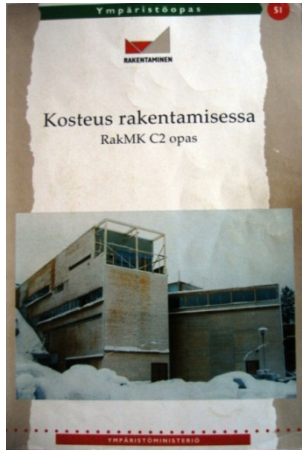
Maanvastaiset rakenteet

Pekka Laamanen

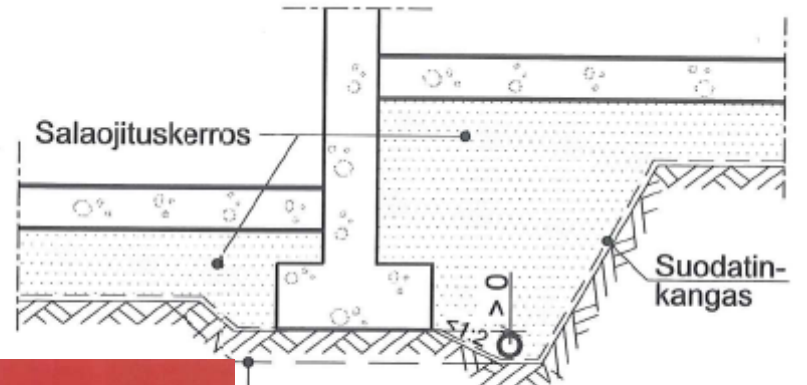
14.11.2012

7

”Putki voidaan asentaa salaojituserrokseen tai salaojaputki voidaan asentaa suoraan hyvin tasatun pohjamaan varaan levitetyn suodatinkankaan päälle.”
/RIL 107-2012/

Kuva 9. Salaojituserroksen vähimmäispaksuudet salaojaputken ympärillä ja perusmuuria, sokkelipalkkia tai kellarin seinää vasten.

Salaojituserroksen materiaalilla täytetty 0.2 m leveä ura anturan ali, k 2...3 m

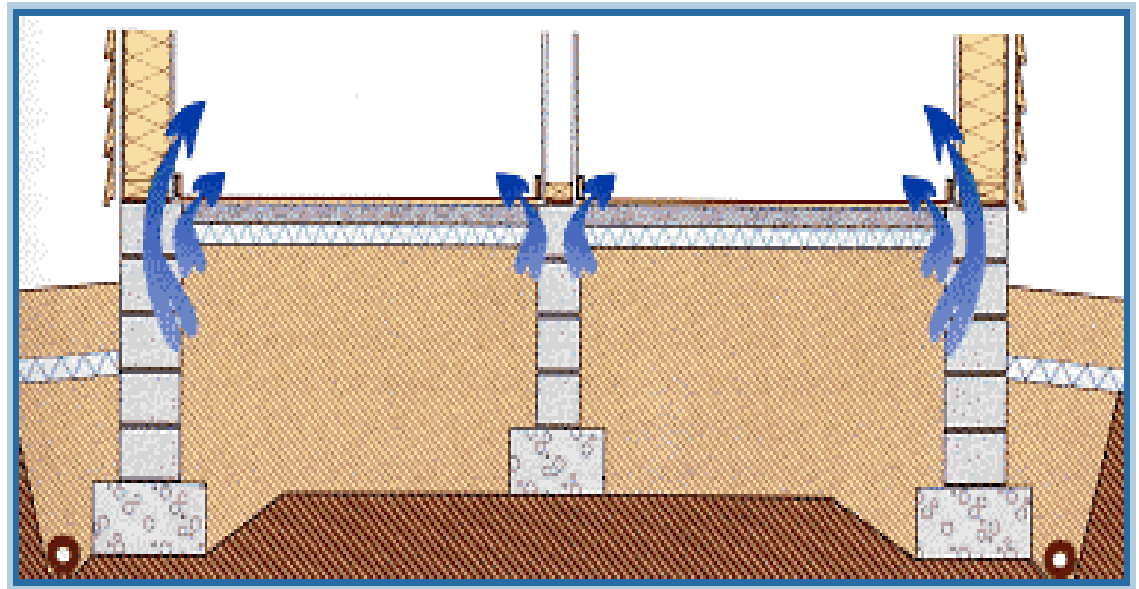
RIL 126-2009
Rakennuspohjan ja
tonttialueen kuivatus

Maanvaraisen laatan tiivistys

Maanvastaisen alapohjarakenteen liitoskohdat ja läpiviennit on tiivistettävä aina huolellisesti, jotta maasta tuleva

- radon,
  - mikrobit
  - ja muut epäpuhtaudet
- eivät pääse kulkeutumaan haitallisessa määrin sisäilmaan.

Maanvastaisen alapohjan ja perusmuurin liitokseen kumibitumikermi tai muu vastaava tiivistysratkaisu. Erityisen tärkeää silloin, kun laatan alla kevytsoraa tai sepeliä.

Ryömintätila

Ryömintätilat suositellaan pitämään kuivana ja tuulettamaan ensisijaisesti luonnollisella tuuletuksella ilman sähköverkkoon kytkettyjä laitteita.

Kuivatuslaitteita vain erikoistapauksiin (esim. korjauskohteisiin)

Luonnollisella tuuletuksella voidaan hallita myös ryömintätilan radon ja mikrobiepäpuhtaudet.

VAHANEN

Ryömintätilan tuuletus

Tuulelle altis sijainti 0,5 ‰ alapohjan alasta

Tavanomainen rakennuspaikka 1,0 ‰ alapohjan alasta

”Suunnittelija voi poiketa ohjeellisesta tuuletusaukkomäärästä, mikäli maapohjasta tuleva kosteustuotto on tehokkaasti estetty. Ratkaisun toimivuus varmistetaan kohteessa tehtävällä jälkiseurannalla.”

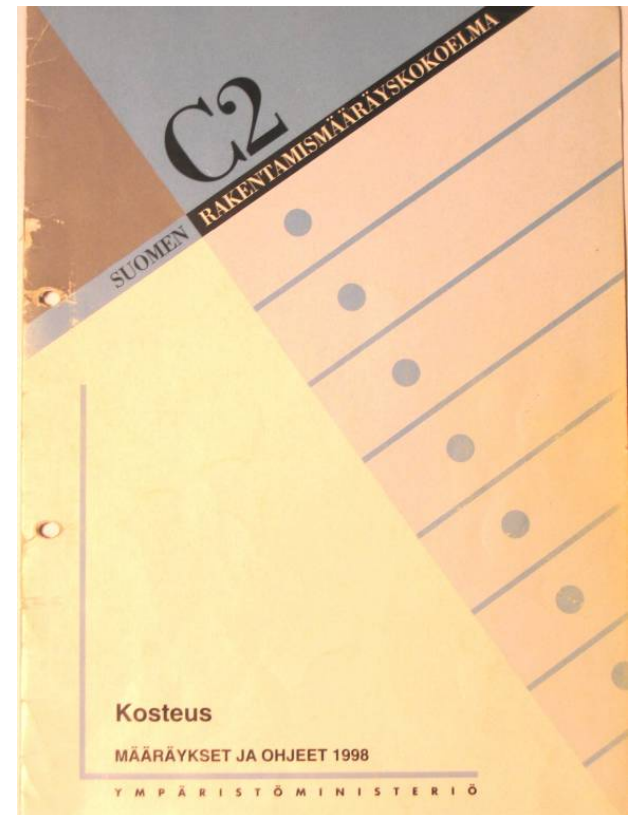
HUOM! C2

Määräys 3.2.1

Alapohjan alapuolinen ryömintätila on suunniteltava siten, ettei ryömintätilaan keräänny vettä ja että ryömintätila tuulettuu riittävästi, eikä ilmatilan kosteudesta ole haittaa rakenteiden toiminnalle ja kestävyydelle.

Ohje 3.2.1.5

Ryömintätilan tuuletusaukkojen yhteispinta-alan tulee olla ~~ainakin 4 ‰~~ ryömintätilan pinta-alasta.

Ryömintätilan maapohjan kosteustuoton hallinta

- Sepeli 200 mm
- Korjauskohteissa poikkeustapauksissa rei'itetty muovikalvo

Lämpötilan nosto kesäaikana

- Maan pinnalle kevytsora 0,3 m tai sepelin päällä EPS 50-100 mm

VAHANEN

Ryömintätilan jälkiseuranta ja huolto

- Järjestettävä tarkastusmahdollisuus ja pääsy kaikkialle tilaan
- Korkeussuositus vähintään 0,8 m ja huoltotöiden kannalta 1,2 m.
- Ryömintätilan käyttäytymistä seurataan säännöllisesti rakentamisen jälkeen kolmen vuoden ajan kaikkina vuodenaikoina
- Kun tilan toiminnasta on varmistuttu, tarkastus tehdään 3 vuoden välein
- Teknisten laitteiden, esim. kuivaimien toiminta varmistetaan 2 kertaa vuodessa.

14.11.2012

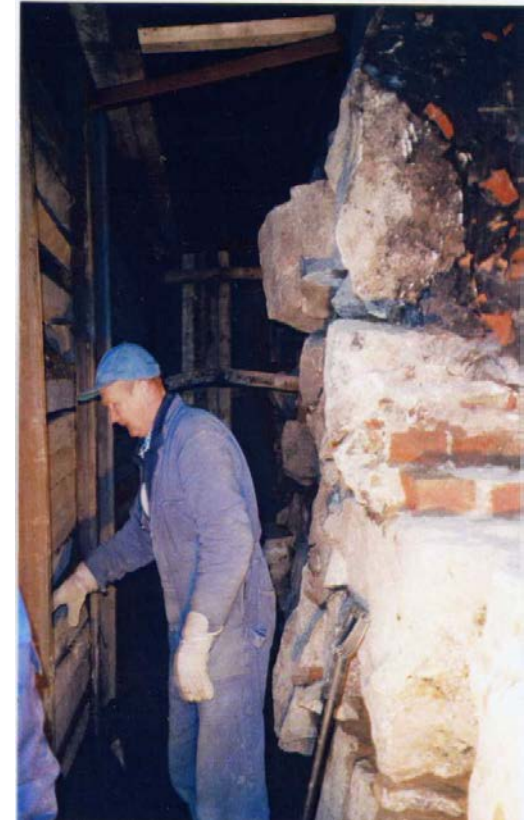
VAHANEN

Maanvastaisten rakenteiden kosteusongelmien korjaaminen sisäpuolisilla korjausratkaisuilla

Luku 8 Veden- ja kosteudeneristettyjen rakenteiden korjaaminen

- Maanvastaiset seinärakenteet
  - Erikoislaastirappaukset: suolankeräyslaastit, tiivislaastikorjaukset
  - Mineraalilevyt (kalsiumsilikaattilevyt)
  - Sisäpuolinen kosteuseristys ja lämmöneristys
  - Kapselointi ja rakenteen tuulettaminen
  - Kapillaarikatkojen tekeminen injektoimalla ja mekaanisin menetelmin
  - Sähköiset menetelmät
  - Pinnan puhdistus ja maalaus
- Lattiarakenteet: keraaminen laatoitus, tuulettuvat rakenteet, hiominen puhtaalle betonipinnalle

RIL 107-2012

**Rakennusten veden- ja kosteudeneristysohjeet
-julkistamisseminaari 13.11.2012**

Rakennuksen sisäpuoliset vedeneristykset

Pekka Laamanen

Rakennuksen sisäpuoliset vedeneristykset /RIL 107-2012/

Taulukko 7.1. Vedeneristyksen käyttö asuinhuoneistoissa.

TILA	RAKENNUSOSA		
	Lattia	Seinä	Katto
Kylpy- ja suihkutilat ¹⁾	Vedeneristys	Vedeneristys	Kosteutta kestävä pinta Tarvittaessa höyrinsulku ks. kohta 7.2, katto- rakenteet
Löylyhuoneet ²⁾	Vedeneristys	Höyrinsulku	Kosteutta kestävä pinta Höyrinsulku
WC-tilat ^{2) 4)} (lattiakaivolla tai ilman lattiakaivoa)	Vedeneristys	Laatoitettavilla seinän osilla vähintään kosteussulkukäsittely	
Kodinhuoltohuoneet ja vastaavat vesipisteel- liset huoltotilat ^{2) 4)}	Vedeneristys	Laatoitettavilla seinän osilla vähintään kosteussulkukäsittely	

Taulukko 7.1 jatko

→ Kuraateiset ¹⁾	Vedeneristys	Vedeneristys 1,2 metrin korkeuteen ja vaakasuunnassa 1,5 metrin etäisyyteen vesipisteestä	
→ Höyrysaunat ¹⁾	Vedeneristys	Veden- ja höyrynsulku ⁵⁾	Veden- ja höyrynsulku ⁵⁾
→ Saunakaapit ³⁾	Erillinen vedeneristys kaapin alla	Erillinen vedeneristys kaapin takana	
Keittiöt	Astianpesukoneen ja al-laskaapin kohdalla vesi-vuotojen esille ohjaus tehdään erillisen suunnitelman mukaisesti, esim. vuotovesikaukalolla tai muovimatolla. Näin suositellaan tehtäväksi myös kylmälaitteiden kohdalla.	Kosteussulkukäsittely vähintään pesualtaan kohdalle	
→ Tekniset tilat ^{1) 4)}	Tapauskohtaisen harkinnan mukaan vedeneristys tai kosteutta kestävä lattiapinnoite		

¹⁾ Käytetään aina lattiakaivoa. ²⁾ Suositellaan lattiakaivoa. ³⁾ Sijoitetaan lattiakaivolliseen tilaan.

⁴⁾ Lattian kallistus voi olla pelkästään paikalliskallistus kaivon yhteydessä.

⁵⁾ Pintarakennejärjestelmän soveltuvuus veden- ja höyrynsulkuksi on varmistettava.

Taulukko 7.4. Märkätilojen nestemäisenä levitettävien vedeneristeiden vaatimusprofiilit (VTT sertifiointi).

Ominaisuus	Yksikkö	Menetelmä	Vaatus
Kuivakalvon minimipaksuus	mm	ISO 2808	Minimipaksuus ilmoitetaan lattia ja seinän vedeneristeille
Märkämenekki, jolla koekappaleet tehty	kg/m ²	Punnitus	Ohjeellinen minimimenekki ilmoitetaan Pohjuste: Lattian vedeneriste: Seinän vedeneriste:
Vesitiiviys	mm vesipatsas	EN 1928 100 mm/14 vrk	Vesitiivis
Vesihöyrynläpäisy	kg/m ² sPa	EN ISO 12572 (n. 92–95/50 % RH)	Ilmoitetaan
Lattiakaivon ja vedeneristeen liitoksen vesitiiviys		EN 1253-2 tai ETAG 022 Annex A	Ilmoitetaan soveltuva kaivo ja laippa/tiivistys
Lattian putkiläpivientien tiiviys		EN 1253-2 tai ETAG 022 Annex A	Ilmoitetaan soveltuva tiivistystapa
Levysaumojen ja läpivientien vesitiiviys		SFS 3930 tai ETAG Annex F	Ilmoitetaan soveltuvat saumanauhat ja läpivientitarvikkeet
Halkeaman silloituskyky	mm	EN 1062-7 (mod) kipsilevyllä tai betonialustalla	Ilmoitetaan ≥ 0,4, ≥ 0,75, ≥ 1,5 ¹⁾
Alkalinkestävyys ²⁾	mm	56 vrk, kyl. Ca(OH) ₂ / +23 °C prEN 1062-7 (mod) kipsilevyllä tai EN 14891 A6.9	Tiivis Halkeaman silloituskyky, (vaatimukset yllä) Tartuntalujuusluokka ei saa muuttua

¹⁾ Halkeaman silloituskykyvaatus on 1,5 mm uusissa betonirakenteissa (≤ 8 kk) tai halkeauriskialtiilla alustoilla. Alustoilla, joissa halkeauriskia ei ole, halkeaman silloituskyvyn tulee olla vähintään 0,4 mm. Halkeaman silloituskykyä edellytetään myös vedeneristetyillä levysaumoilla.

²⁾ Alkalinkestävyys edellytetään tuotteilta, joita käytetään uusissa betonirakenteissa tai sementtisideaineiden laastien alla.

VTT sertifikaattien vaatimusprofiili- taulukot löytyy RIL 107-2012

Taulukko 7.3. CE-merkityille vedeneristysjärjestelmälle asetetut vaatimukset Suomessa perustuen ETAG 022 osiin 1-3, Guideline for European Technical Approval of Watertight covering kits for wet room floors and or walls.

Ominaisuus	Nestemuodossa levitettävät vedeneristeet	Mattomaiset vedeneristeet, esim. bitumikermi, elastomeeri- tai muovimatot	Vedeneristelevyt
1. Palokäyttäytyminen (vapaaehtoinen)	E – F tai E ₁ – F ₁	A1 – F tai A1 ₀ – F ₀	A1 – F tai A1 ₀ – F ₀
2. Vaaralliset aineet (vapaaehtoinen)	Lausunto, että ei sisällä	Lausunto, että ei sisällä	Lausunto, että ei sisällä
3. Vesihöyrynläpäisy	Tulos ilmoitetaan	Tulos ilmoitetaan	Tulos ilmoitetaan
4. Kosteudenkestävyys			
4.1 Vesitiivisy	Vesitiivis Maalit: läpäistävä vedenimeytymisraja	Vesitiivis	Vesitiivis
4.2 Halkeaman siloituskyyky	Luokka 1: 0,4 mm Luokka 2: 0,75 mm Luokka 3: 1,5 mm Luokka ilmoitetaan	Luokka 1: 0,4 mm Luokka 2: 0,75 mm Luokka 3: 1,5 mm Luokka ilmoitetaan	Luokka 0: ei testää Luokka 1: 0,4 mm Luokka 2: 0,75 mm Luokka 3: 1,5 mm Luokan 0 käyttömahdollisuus arvioidaan
4.3 Tartuntalujuus	Kategoria 1: ≥ 0,3 MPa Kategoria 2: ≥ 0,5 MPa Vaatimukset betonialustalla, muilla alustoilla vähintään alustan oma lujuus	Kategoria 0: matot, joita ei kiinnitetä alustaan Kategoria 1: ≥ 0,2 MPa Kategoria 2: ≥ 0,3 MPa Kategoria 3: ≥ 0,5 MPa Vaatimukset betonialustalla, muilla alustoilla vähintään alustan oma lujuus	Kategoria 0: levyt, joita ei liimata alustaan eikä niihin ei liimata esim. laattoja Kategoria 1 ≥ 0,2 MPa Kategoria 2 ≥ 0,3 MPa Kategoria 3 ≥ 0,5 MPa Vaatimukset betonialustalla, muilla alustoilla vähintään alustan oma lujuus

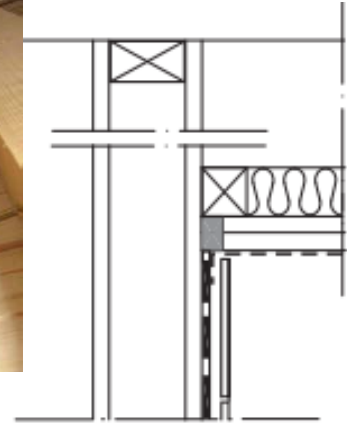
CE-merkityille vedeneristeille vaatimusprofiilitaulukot löytyy RIL 107-2012

taulukko 7.3 jatkuu...

Alakatto

Asuinhuoneistojen kylpyhuoneiden alakattotilat eivät yleensä tarvitse erillistä alakattotilojen tuuletusta.

Saunan alakattotila, joka on yleensä kahden höyrynsulkukerroksen välissä, on suositeltavaa jättää avoimeksi pesuhuoneen alakattotilaan, tai jos tämä ei ole mahdollista, järjestetään tuuletus esim. säleiköillä kuivaan sisätilaan.

Lattian kallistukset

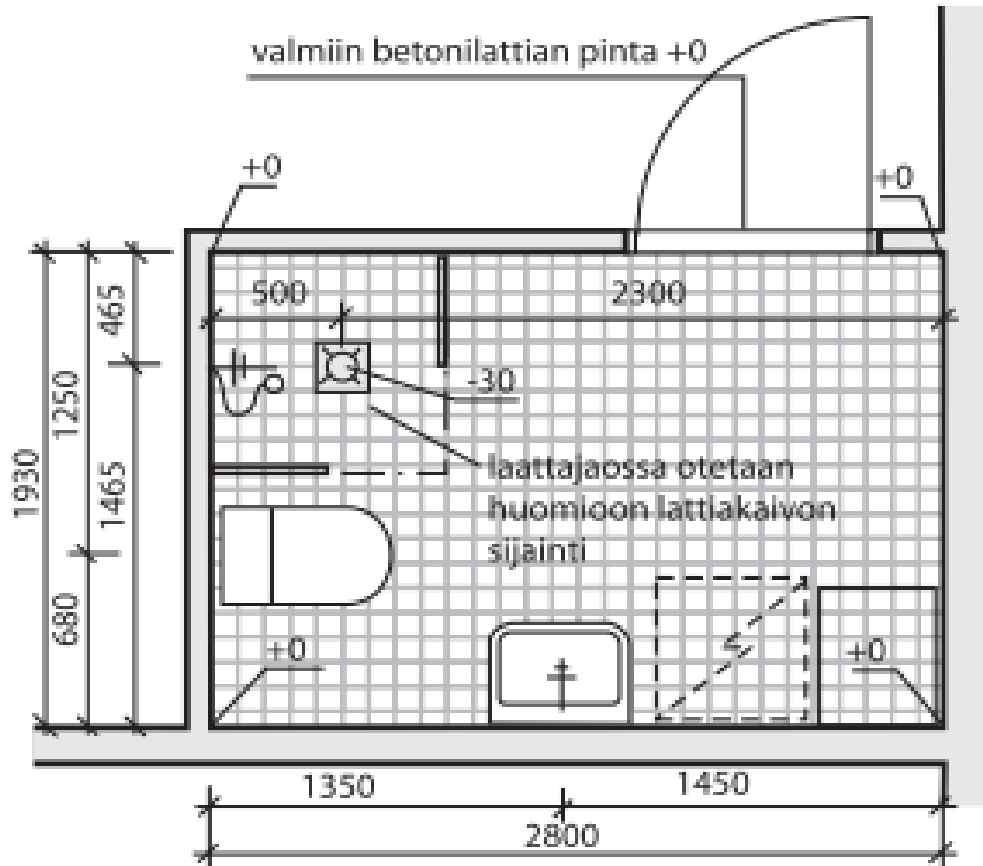
- 1:100 ja kaivon lähellä 1:50 (olemassa oleva säilyvä ohje)
- Niissä huoneissa, joissa lattian kallistusta ei tehdä kokonaisuudessaan märkätilan kallistusohjeistuksen mukaisesti, merkitään kallistukset arkkitehdin pohjapiirustuksiin.
- Tämä tilanne voi tulla esim. huoneessa, jossa yhdistyvät kodinhoitotoiminnot ja suihkutila.
- Kodinhoitotilan osuudella lattian kallistusta ei ole kaikissa tapauksissa tarkoituksenmukaista toteuttaa märkätilaohjeistuksen mukaisesti, vaan se voidaan tehdä jopa nollakallistuksin.
- Kodinhoitotilan osuudella on suositeltavaa käyttää erillistä lattiakaivoa paikalliskallistuksin esim. pyykinpesukoneen ja/tai pesualtaan läheisyydessä.
- Erillisessä kodinhoitohuoneessa käytetään aina lattiakaivoa.

- Niissä huoneissa, joissa seinien vedeneristystä ei tehdä kauttaaltaan, vedeneristyksen laajuus esitetään arkkitehdin tasopiirustuksissa.
- Tämä tilanne voi tulla esim. huoneessa, jossa yhdistyvät kodinhoitotoiminnot ja suihkutila.
- Kodinhoitotilan osuudella seinän vedeneristys ei ole välttämättä kaikissa tapauksissa tarpeellinen.
- Vedeneristettävien seinien osuus merkitään suunnitelma-asiakirjoihin.
- Muilla alueilla käytetään yleensä vähintään vedeneristysjärjestelmään kuuluvaa kosteussulkuainetta.
- Edellä kuvatuissa tiloissa lattioiden vedeneristys tehdään kauttaaltaan lattiaan.

- Niukat kallistukset
- Kevyt suihkuseinä-ratkaisu
- Verkostossa poikkeuksellisen voimakas vedenpaine

Vesi leviää laajalle ja kuivuu hitaasti

Kallistukset pohjapiirustukseen

Kuva 4. Esimerkki märkätilan lattiapinnan korkeusasemien merkitsemisestä. Pesuhuoneen puolella esitetyt mitat ovat mittoja ennen lattia- ja seinälaatoituksia. Asuinhuoneiden lattian pinnan korkeus- asema voidaan merkitä 0-tasoksi. Kalusteiden sijainti esitetään mitoilla sopivasta kiintopisteestä tai -pisteistä, esimerkiksi kantavista rakenteista.

/RT 84-11093 Asuntojen märkätilojen korjaus 2012/

Käyttöikätaavoite

- Pintarakenteiden taakse tulevat rakenteet vedeneristyksineen valitaan ja suunnitellaan siten, että näiden käyttöikätaavoite on vähintään 25 vuotta.
- Vedeneriste, joka toimii samalla pintarakenteena, tulee oikein huollettuna täyttää käyttöikätaavoite 25 vuotta.

Laadunvarmistus

Kerrospaksuuden mittaus

Vedeneristeiden kerrosvahvuuden mittauksessa suositeltavin tapa on luuppi.

Työntömitan ja mikrometriruuvien käyttö ei ole suositeltavaa, koska näissä mittausmenetelmissä näytepalan taustaan tarttuva alustapinta vääristää mittaustulosta.

